

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је на целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 6.

У Сомбору 15. Јулија 1893.

Год. XXV.

И С П И Т И

у србској учитељској школи Сомборској на свршетку
18923. школске године.

Писмени испити за учитељско основљење у србској учитељској школи Сомборској држани су по задаћама, које је Његова Светост Патријарх Србски у запечаћеним писмима управи те школе доставити изволео, и то 28. Маја од 8—12 часова из србскога језика, а 29. Маја од 8—12 часова из Математике.

Писмени испит из мађарског језика у присуству г. Н. Грефа краљевског помоћног надзорника школског за жупанију бачку држан је 31. Маја.

После ових испита по наредби В. Школског Савета кандидати учитељски су до 17. Јунија спремали се за строге устмене испите, који су се 18. 19. 20. 21. 22. и 23. Јунија, дакле за пуних пет и по дана држали. Првих пет дана испити су држани сваки пут од 7—12 часова пре и од 3—8 часова после подне, а последњега дана од 6—10 часова пре подне.

Председник испитне комисије био је високоблагородни г. Др. Никола Максимовић подпредседник Високославног Школског Савета, а духовни члан исте комисије по наименовању од Његове Светости Патријарха био је високопречастни г. Љубомир Купусаревић протопресвитер Сомборски, који је већом страном на испитима овим и председавао. Уз њега је на свима испитима присуствовао, а на неким и председника замењивао управитељ ове школе Н. Ђ. Вукићевић. На испиту из мађарског језика присуствовао је г. Ник. Греф кр. помоћни школски надзорник.

Испити су држани овим редом:

У Петак 18. Јунија ујутру из науке Христијанске за све и из црквеног појања за женске кандидате истога дана после подне из црквено славенскога језика;

У Суботу 19. Јунија пре подне из Педагогијских наука, после подне из Историје Србске књижевности и из вртарства;

У Недељу 20. Јунија ујутро од 7—10 часова држан је испит мушких кандидата из црквенога појања и правила, а затим се ишло на службу Божију. Тога дана после подне држан је испит из хармонијског појања и кућарства.

У Понедеоник 21. Јунија пре подне држан је испит из Математике, Отачаствене повестнице и Науке о земаљском уставу, а после подне из обште повестнице и Земљописа.

У Уторак 22. Јунија од 7—9 часова ујутро држан је испит из физичне антропологије и дијететике а од 9 часова до подне и од 3—7 часова после подне из мађарског језика.

После овога сљедовао је испит мушких кандидата из гимнастике, који је обдржан у гимназијалној гимнастичној палестри, коју нам је на ту цјел овом приликом Славна Управа државне велике гимназије Сомборске благоохотно уступила.

Напоследку у Среду 23. Јунија држан је испит из природних наука.

Затим је наставнички збор споразумно са испитним поверенством држао 23. и 24. Јунија закључну конференцију на којој је установљено оспособљење испитаних учитељских кандидата и кандидаткиња.

После тога је Управа сведочанства оспособљених учитеља и учитељица поднела сл. државном школском надзорништву ради званичног поступка у смислу школског закона од 1879. године.

Свечано „Благодареније“ држано је у Светођурђевском храму на Петровдан 29. Јунија после службе Божије. После тога је у великој дворани учитељске школе у спомен осамдесетогодишњег обстанка ове школе у присуству отмене мушке и женске публике и свију ученика држана скромна школска свечаност, на којој је управитељ Никола Ђ. Вукићевић присутнима у главним цртама представио прошлост ове школе и рад њен на корист васпитања и наставе у народу нашем, споменувши имена оних мужева, који су као надзорници, управитељи и професори делали у овој школи од постанка њеног до најновијега времена.

Споменуо је и све дојакошње добротворе овога завода међу којима је најотличније место заузима основатељ „Платонеума“ покојни епископ Платон Атанацковић, а када је споменуо и добротворно дело присутне племените госпође Јелисавете Стојковиће

Универзитетска Библиотека
www.yadavnes.com
рођене Мања, која је свој велељепни дом тестаментарно оставила за аудиторije женској учитељској школи, и која је оставила закладу од 30.000 форинти првome сиротишту за православну женску сирочад, тада је присутна публика поздравила ову добротворку народну са бурним живио.

Напоследку је говорник са одушевљењем препоручио младежи приправничкој да се на стази живота и у раду свом просветном држи сталне и постојане свете православне вере наше и миле наше народности и да се чува брижљиво од оних развратитеља који у наше време народ наш па и учитељство наше кваре и противне вери и моралу заблуде по народу распростиру.

Свечаност ова школска трајала је читав један сат и завршена је са химном „Тебе Бога хвалим“ од које први стих приправници и приправнице вешто однојаше.

На Павлов дан 30. Јунија у 8 часова прочитане су оцене свију ученика и ученица учитељске школе ове и објављено је оспособљење за учитељство испитаних кандидата и кандидаткиња.

Резултат је овакав. У првом приправничком разреду уписано је било 26 мушких 52 женске ученице од ових су у течају године изостали 2 мушка и 3 женске, а умрли су 1 мушки и 1 женска.

У другом приправничком разреду уписано је било: 18 и 41 женских. Од ових су изостали од школе 2 мушка и 1 женска.

У трећем приправничком разреду уписано је било 23 приправника и 35 приправница, од којих је у течају школске године школу оставила једна приправница.

Према томе уписано је било у сва три разреда 68 приправника и 128 приправница, укупно 196 ученика.

Од ових на свршетку 1892/3. школске године било је у првом разреду 23 мушких 48 женских; у другом разреду 17 мушких и 40 женских; у трећем разреду 23 мушка и 34 женске. Укупно било је на свршетку школске године у заводу 63 мушка и 122 женске и по томе свега 165 питомаца.

Од приправника првога разреда врло добар успех показаше тројица и то: Богдан Ћурђев из Иланџе, Вид Кнежевић из Сомбора и Јован Дреновчанин из Раче; тројица показаше добар, тројица довољан, десеторица недовољан, а тројица са свим слаб успех, један је ученик остао неиспитан.

Од приправница првога разреда са отличним успехом свршила је разред само једна и то Олга Петровићева из Сомбора; са врло

добрим успехом свршише овај разред 9 ученица и то: Агница Јовановићева из В. Бечкерека, Видосава Дедићева из Даља, Вукосава Радосављевићева из Панчева, Даринка Поповићева из Барањског Моноштора, Јелена Петровићева из Земуна, Катарина Фрушићева из Чакова, Марија Хајдинова из Новог Сада, Персида Шешевићева из Сомбора, Радојка Вученовићева из Миклушеваца; с добрим успехом свршише први разред 14, а с довољним 3 ученице. Недовољан су успех показале 11 ученица, а сасвим слаб успех 10 ученица.

У другом разреду од 17 мушких приправника само је један показао *врло добар* успех, седморица су показали *добар*, а један довољан успех; седморица показаше недовољан, и један сасвим слаб успех.

Од приправница другог разреда отличан успех показаше њих осам по именце: Вукосава Милићева из Мирковаца, Даница Јакшићева из Србске Црње, Даринка Петровићева из Новог Села, Исидора Секулићева из Земуна, Јелена Бошковићева из Попинаца, Зорка Јанковићева из Земуна, Катарина Попићева из Сомбора, и Софија Веригина из Панчева. Десет приправница другог разреда показаше *врло добар* успех а то су: Госпођа Даница Милића из Вршца, Даринка Милутиновићева из Черевиха, Зорка Ђуришићева из Сомбора, Јелена Томићева из Сомбора, Јулијана Којићева из Панчева, Катица Секулићева из Госпођинаца, Милица Славковићева из Сомбора, Персида Деспотовићева из Столног Београда, Софија Арнотова (Арновљевићева) из Мокрина, Софија Харишева из Сомбора. Десет приправница из другог разреда показаше добар, а две довољан успех. Недовољан успех показаше у овом разреду девет приправница а једна није из свију предмета испитана.

Приметити се има, да су обшту оцену недовољно само они ученици добили, који су из једног или највише из два учевна предмета недовољан успех показали, и такви ученици првог и другог разреда могу на свршетку Августа из дотичних предмета испит понављати и тим оцену поправити. Они пак ученици који су из више од два предмета недовољну оцену заслужили, и којима је обшта оцена „слабо“, морају течај понављати, а у колико су већ једанпут то учинили, морају школу ову оставити.

Испит о учитељској способности полагали су 23 свршена приправника и 34 свршене приправнице.

Испит за учитељско оспособљење положили су ови: Ђорђе Терзин из Мартоноша са отличним успехом; Стеван Илкић и Павао

Чонић из Сомбора, Михаил Радановић из Манчева, Војислав Борић из Митровице, Христифор Мисита из Мостара, Душан Пауновић из Црвене цркве, Светислав Пауновић из Вршца и Александар Петровић из Пардања с врло добрим успехом; — Григорије Јовановић из Калуђерова, Душан Бешлић из Аде, Јован Дучић из Требиња, Јован Хаџић из Новог Сада и Славко Јанковић из Брестача са добрим успехом; — Ђорђе Остојић из Дољњег Ковина, Миливој Христић из Лађарка, Ксенофон Зита из Бајње Луке, Милан Стојшић из Мокрина, Михаил Вукадинов из Ботоша, Јован Сремчевић из Аде и Младен Ђурошевић из Сомбора са довољним успехом. Осим ових г. Софроније Попов привр. учитељ у Рудни на основу Високосл. Школ. Савета од 17/29. Марта 1892. Бр. 39 52. положио је накнадно испит учитељски са довољним успехом. Два кандидата Љ. М. и Д. К. због недовољног успеха први из рачуна, а други из славенског језика и рачуна упућени су да после тримесечне спреме испит из поменутих предмета поново полажу.

Од свршених приправница положиле су испит за учитељско оспособљење њих 32, и то: Александра Сандићева из Новог Сада, Бранка Толмачева из Врањева, Вјера Петровићева из Сомбора, Вукосава Летићева и Даница Јовановићева из Панчева, Иванка Стојковићева и Јованка Маширевићева из Сомбора, Марија и Лала Јакшићева (две рођене сестре) из Србске Црње положиле су испит за учитељице са отличним успехом; — Армила Фрушићева из Чакова, Вјера Бугарска из Ст. Кера, Емилија Живановићева из Панчева, Исидора Ћисаловићева из Сомбора, Јелена Теодоровићева из Варјаша, Катарина Сремчевићева из Новог Сада, Марија С. Поповићева из Вел. Бечкерека, Софија Драгојева из Црепаје и Јудита Цајзелова из Винковаца положиле су испит за учитељице са врло добрим успехом — Амалија Бркићева из Сомбора, Вукосава Аперлићева из Стапара, Дафина Михајловићева из Новог Сада, Јованка Летићева из Новог Сада, Катарина Лазаревићева из Вел. Бечкерека, Милева Радићева из Сомбора, Терезија Петровићева из Вел. Гаја положиле су испит за учитељице с добрим успехом и напоследку са довољним успехом положиле су овај испит: Зорка Дотлићева из Новог Сада, Зорка Мунђанова из Вршца, Катарина Ракићева из Бајше, Марија Луцићева из Мокрина, Марија Павковићева из Новог Сада, Олга Пиљина из Сомбора и Цецилија Валентинијева из Марадика. Две кандидаткиње К. К. и Љ. С. из рачуна нису довољан успех показале с тога су упућене, да из тога предмета после тримесечне спреме поново испит полажу.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

По гласу одписа сл. државног надзорништва жупаније Бачко-бодрешке због неподпуног знања мађарскога језика задржане су дипломе учитељске М. Христићу, Христићу Мисити, Јовану Ду-чићу, Ксенофону Зити, Олги Пиљиној и Зорки Дотлићевој, и г. Софронију Поповом, и они су упућени да после брижљиве спреме у првој половини Октобра пред истим надзорништвом поново устмени и писмени испит из мађарског језика положе.

Тако се завршила 1892/3. школска година у србској учитељској школи Сомборској, а тиме је навршена и осамдесет прва година њенога обстанка.

В.

УЧИТЕЉ И РОДИТЕЉИ

или

Реч у своје време.

(Свршетак.)

3. Ко васпитава дете?

Узмимо какву воћку младицу, пресадимо ју у какву лепу башту, али не обазримо се више на њу, оставимо ју самој себи. Хоће ли бити плода на њој? Може ли се она сама од себе развијати као што треба? Да се ова воћка развија, и да на њој роди плод, нуждан јој је баштован који ће неговати, пазити и чувати од непогоде ту воћку. Њој дакле треба средство, којим ће се постићи оно што желимо. Као што се воћка развија по природном закону, се тако и дете развија. За телесни и умни развитак детињи потребно је средство а то је: храна, чистота, одело, топлота, ваздух (чист и здрав) и гимнастичне игре. Пошто мало дете само себи не може бити средство за развијање умне и телесне способности, то морају родитељи да улажу труда и бригу, како ће своје дете однеговати и васпитати. Кад дете почне већ до своје свести долазити, онда оно прво и прво се упознаје са онима који су га дотле васпитавали, а то су родитељи. Све дотле се у детета само телесни живот развијао, а чим је упознало своје родитеље, онда се почиње и душевни живот развијати. Осим родитеља као главних фактора дечијег васпитања, јесу још: учитељ, природа, околина, поднебје, друштво, стање и образованост оних који се у дечијој околини налазе, даље: дом, црква, држава и остали заводи у држави се налазећи.

Дете које одрасти у родитељској кући, обично буде онако васпитано каког су васпитања они који су на његов душевни раз-

витац упливисали. Но да је мати најглавнија васпитатељица, о том мошемо одмах бити уверени, јер га она прва на своје руке узима, она га прва учи да своје очице управља на светле и блистајуће предмете, она му прва улива страх божији, љубав према родитељима. Добри и ваљани примери матере, зрела и мудра упутства материна јесу стубови доброг и ваљаног васпитања.

Осим матере суделују на дому при дечијем васпитању и остала чељад.

4. Учитељ и ученик.

Учитељ је персонифицирани баштован, школа је поље или башта, ученик је воћка младица. Као што воћки треба неге ако хоћемо да се развија, исто се тако и учитељ прима велике дужности кад прими ученика у школу да га васпита и образује, да га на добар пут изведе, да му отвори умне очи. Учитељ се прима рада, и то огромног душевног рада, који рад ако без „воље“ врши, онда пропада и он и ученик. Та није то само тако олако примити се васпитатељске дужности, већ се ту из петинних жила мора учитељ трудити око ученика који му „први пут“ у школу ступи. Учитељ мора огромног пожртвовања и самопрегоревања уложити око васпитања поверене му нејакне младежи која кад „први пут“ ступе у школу, не знају ни шта је лево, ни шта је десно, а по који не зна ни како му је име.

Учитељско звање изискује, велико самопрегоревање, оно мора бити њему урођено, јер испитати нарав појединог детета, изнаћи начин, сваком поједином детету, по коме ће га васпитати, на добро упутити а од зла одвратити, а дати му право, човечанско образовање — то није мали посао. Та једна мати која има неколико деце вели да не може да савлада онај несташни дух своје деце, не зна шта ће пре да почне, да ли да се бави својим домаћим послом, или да умирује, да посаветује, да казни једно или друго несташно дете. А куд би матере дошле кад би се само за дечије васпитање бринуле, кад би оне у место учитеља вршили све васпитатељске дужности? Докле би стигла на тај начин просвета, наука, образованост? Па онда Бог зна како би и деца у разитку свога доба била према родитељима послушна. Због тога су данас хвала Богу школе основане и у најмањем сеоцету, због тога су одређени учитељи, да они под својом стегом, допуњују, развију оно васпитање у својих ученика, које васпитање не могоше родитељи у пуној мери својој деци дати. С тога баш и јесте то најтежи задатак за учитеља, што он

www.unilib.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

мора сваког појединог ученика испитати нарав, темперамент, те према темпераменту ученикове телесне и душевне наклоности у склад довести.

5. О домаћем дечијем васпитању.

„У млађега поговора нема.“ Тако би требало да буде, али ево на жалост како који дан па све горе. Шта је томе узрок? Ја велим немар родитељски. Посмотримо мало боље. Дете у кући добрих, поштених, побожних и вредних родитеља, па још ако су у сиромашном стању, примају угледе и најлепше примере, а то је и најбоља васпитатељска радња. Они њега не гоне, не бију га, не карају га, већ све лепим речима, примером и делом показују своје детету. Дете у такој родитељској кући, не може а да и оно не чини оно што и родитељи, јер дете има склоност подражавања, па се угледа на оно што види да старији чине. Ако дете лепим, добрим и племенитим хришћанским врлинама подражава родитеље, онда оно развија свој ум, оплемењује срце. Па како тек мора бити оно дете добро васпитано, које родитељ код куће још док не пође у школу — упућује у вери?

Напротив, дете у оних родитеља, који се међу собом свађају, туку, црне, који блудан и развратан живот проводе, који хуле све оно што се на веру, закон божји и цркву односи, тако дете помрачава свој ум, загушљује срце и чувства о лепоти, о благоправности и побожности.

Не смем рећи, да је баш код свих тако, јер често деца најпоштенијих и најчеститијих родитеља буду хуље и неваљалци, дочим деца некојих непоштених, блудних и неваљалих родитеља буду опет најотличнија. Томе је узрок утицај васпитања и подражавања, осталих чланова човечјег друштва.

У првом добу дечијег развитка она су слаба и нејака зато родитељи на дому нека добро пазе на своју децу, нека их снаже и челиче. Децу своју ваља родитељи постепено да привикавају на рад, а њене природне склоности треба добро управљати. Утисци која деца на дому од својих родитеља приме остају стални и непоколебиви.

Сад запитајмо се у каквом одношају стоје: учитељ и родитељ? Шта је задатак учитељев, а шта родитељев?

На то није тешко одговорити, јер знамо да је и учитељ и родитељ у једном смислу „васпитатељ“, само што је сад разлика у пракси и у теорији васпитања између учитеља и родитеља, т. ј.

разлика је само што се при домаћем васпитању дечијем код свих родитеља не употребљује једнако. Васпитање (али само добро васпитање родитељско) улива у деци најјасније знаке чистоте срца, оданости душе према Богу и то само у вери. Вера и страх божији је основ дечијег васпитања у родитељској кући.

Што учитељ у школи речима наставља и упућује децу, то треба родитељи на дому да строго пазе и надзор воде над децом у погледу учитељеве заповести. Јер шта вреди учитељу по каквој најбољој теорији упућивати и васпитавати децу, ако родитељи не подстрекавају своју децу, на извршење и испуњење учитељевих речи, савета и поука. При том и учитељ мора делом и лепим примером предходити.

Учитељ у школи, а родитељ на дому, мора бити благ, искрен, праведан, искусан, побожан, али и строг. Не треба због превелике љубави због какве зле навике детету опраштати, јер мало зло може бити узрок и последица великог зла. „Ко штеди пруг, мрзи дете своје“, вели премудри Соломун. Треба деци очигледно показати да свака погрешка повлачи за собом рђаве последице на онога који је учини. Па кад то знамо, онда будимо уверени, да ће учитељ у школи исто тако поступати за децом, као прави родитељ на дому, који се једино брине за то, да му деца буду на радост и утеху, држави на корист, а Богу на славу.

У Лијевну.

Душан Ћурић, учитељ.

КАКВЕ ВРЛИНЕ ТРЕБА СРБИ РОДИТЕЉИ У СВОЈОЈ ДЕЦИ ДА РАЗВИЈАЈУ?

Онај, који хоће другог да васпитава, мора и сам бити васпитан. Родитељи дакле, којима је свети задатак васпитање своје деце, морају бити васпитани, морају имати спреме; јер душевне способности родитеља преносе се донекле и на њихов подмладак. Шта значи то васпитати? Посадити у млада срца дечија најлепше цвеће, обогатити њихов малени дух врлинама, идејама; пружити им оруђе, којим ће слободно тумарнути у свет, ступити у живот; дати им знање, којим ће смело пролазити и трновитом стазом, борити се незгодама, којима је већина изложена.

На првом месту за то позвана је мати. Позив јој је узвишен, племенит; она је позвана, да буде први васпитач и будилац пото-

њег нараштаја, народног подмлатка. — Код нас Срба још се дуго неће моћи доћи до правог, темељног васпитања, јер се још већина нашег народа налази у тако тужном стању, да нема слободе, нема те прве и животне погодбе за добро васпитање. Па и ако услед тога још дуго нећемо доћи до онаког васпитања, које би обухватало читаво Српство, то бацимо поглед бар у оне крајеве, где нашем душевном напретку ништа не смета, потражимо начин, којим би уздигли потамнели углед наш!

„Женско васпитање много је важније од мушког васпитања с тога, што се мушко образује онако, како жена хоће“ — тако је рекао Фенелон психолог и најбољи васпитач женскиња. И збиља дубока истина лежи у тих неколико речи! Прву клицу васпитања своме детету даје мати; од ње зависи, каквом ће путањом поћи њезино чедо. Та ето давно је доказано, да мати има утицаја и на развијање генија — најславнији људи имали су и најбоље матере.

Осврнимо се за часак и на нашу историју: Јевросима, мајка

Краљевића Марка толики утицај има на сина, да њезиним речима: „Ни по бабу, ни по стричевима, већ по правди Бога истинога“, он се одриче славе и богатства и царевина пада у руке онога, коме по правди и припада; дакле иде се путем правде и истине, одржава се морал. Могла бих нанизати небројено случајева, који сведоче, колико утицаја има мати, по тиме бих се врло удалила. — Међу тим док мати с једне стране утиче на млађану душу детињу, дотле с друге стране отац такође потпомаже васпитање дечије. — Оне врлине, које мати није стању, да пружа својој деци, пружа отац. Ово што се тиче мушке деце, јер мушке врлине у срца детиња може само мушки т. ј. отац усадити. Женскиње је по природи нежније од мушког, с тога и није замерити, што се под утицајем њеним дете и развија. Као цветак утицајем благих, сунчаних зрака, дочим под руком очевом развија се бујно и смело.

Прва врлина, која треба да краси срца дечија, први услов доброг васпитања је вера. Још давно беше она покретач најзначајнијих, најлепших дела, па и дан и данас показује она правац, којим се други, па и наш народ креће. Вера је битна особина накога народа; народу, коме је поколебана вера, томе се љуба и народност. Вера нас је одржала кроз дуг низ горких, патничких дана, с тога негујмо је, да би слободно могли погледати и тамо далеко у будућност. А да ли ће моћи она мати однеговати своје чедо у духу наше лепе вере, која је одрасла у туђем крају, туђем

завичају, у старом заводу, којој нису познати обичаји српски, који служе, као обележје наше вере, лепог православља? Не, таковој мајци биће страни наши обичаји, она ће их се туђити, а тиме ће своје дете одвести далеко од оног, што је наше, што је српско. На прогив она мати, која је научила све оне обичаје, који бивају о крсном имену, бадњем вечеру, божићу, свадби и другим свечаностима, па ће их пренети и на своју децу и научити их, да те лепе обичаје поштују, као свети завет својих старих.

Кад бацимо поглед на садање верско образовање народно, опазимо, да оно не стоји на оној висини, на којој негда стајаше. Нарочито у последње доба почело је оно бледити, опадати, а с њиме и чедност народа. Па шта је узрок томе? — Немар родитеља, немар српске мајке! Док од пре мати молитвом и песмом љубаше своје чедо у колевци и тиме још при буђењу прве свести детиње улеваше тај свети осећају, ту најдивнију врлину у душу детињу, сад мати, којој је више стало до себе и својих забава, да је детету којекаквих отровних пића за спавање или га оставља на служавци, — која је узгред буди речено још и друге народности, — којој је још мање стало до детета. Шта више тако дете врло често остављено је на милост и немилост служавци, те у место да гледа нежне мајчине осмејке, да јој слуша слатко тепање и божаствене речи молитава, гледа натмурено лице служавке и речи, које честит човек због нискости неће ни споменути. Отуд је то, да се родитељи често туже на дечију непослушност, јогунство и т. д. чуде се од куд им деца знају и оне речи, које од њих не могу чути. Па зар је чудо? Може ли се тако дете, — које је све до школског доба остављено тако рећи само себи — у мислима подићи до престола милостивог Творца, може ли задрхтати при каквој погрешци, кад и не зна шта је то погрешка?! Нема ко да му каже, да не чини што не ваља нема ко да га опомене, да има тамо горе неко, који све види.

Уз веру корача упоредо и чедност. Родитељи, који своју децу у побожном духу образују, могу бити мирни, да су их спремили за чист, моралан живот; а знамо да је моралан живот извор највеће среће и напретка човечанског. Па и о томе имамо дивног примера у народу нашем, та има ли чистије, узвишеније и племенитије мисли од оне народне: „Боље ти је изгубити главу, него своју огрешити душу“. Србин кад је задао реч, он ју је морао одржати, па ма га живота стало; ево како се он изражава о томе:

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Обећање свето дуговање“. У томе се највише огледа његово узор поштење, то га је подигло до највеће висине његове чедности.

С поносом ће причати родитељи деци својој о оном ретком, узор поштењу наших прадедова из минулих, сретнијих дана српске прошлости, а тиме ће у души њиховој пробудити сличне осећаје и мисли, показаће им пут, којим треба да пођу.

Једна од најлепши врлина, која је такође још у давнашња времена красила Србина, то је искреност. — Она је битно обележје срп. народа, које уздиже његово име, које га велича, с тога трудимо се, да и ову врлину што боље укоренимо у срца дечија.

Мати нарочито треба у својој женској деци, да негује врлину птица. Како лепо о томе вели народ: „Где нема стида, нема ни поштења“; ова врлина треба да краси душу сваке Српкиње девојке. И о томе имамо дивних примера у нар. прошлости. Како дивно карактеришу Српкињу оне речи из нар. песме: Писам вила, да збијам облаке, већ девојка, да гледам преда се.“

Ове споменуте врлине, које треба да су дубоко урезане у душу младога Српчета учиниће, да ће се Србин и опет дићи до светле путање, на којој се тако дуго креташе. Но да се народ уздигне не само до моралне, него и до материјалне висине, нужно је да родитељи у својој деци буде и негује још неке врлине, а те су вредноћа и штедња. Колико доприносе ове две врлине с дружене једна с другом, о томе сам народ по свом рођеном искуству изрекао је ове речи: „У радише свега више, у штедише још и више.“

Оволико о чедности народној, а сада да спомињом још и науку, која се може сматрати за верног помагача у васпитању ума и срца. Дужност родитеља је, да своју децу и умно унапреде. Поред осталог знања, која деца стичу које у школи, које пак од својих родитеља, врло је важно и читање, које не само да је лепа забава, него и извор, из ког ће деца црпети вечитих идеала истине и поштења, доброга и лепога. Но да се у овоме не би чинила злоупотреба — т. ј. да се деца не би машала и оних дела, нарочито оних слатко-отровних превода, који су нам нашу лепу књижевност поплавили и који би им лако покварили укусе и отровали душу — морају родитељи водити надзор, трудећи се да им деца само оно читају, што они за добро нађу. Пошто је наша књижевност још доста нејака, то није замерити, што се многи машају и туђих дела; у осталом славенска књижевност богата је с избором, а и то је наше..... Међу тим срп. родитељима пре свега треба да је позната

www.ubist.org историја нашега народа, а узори и најдивнији умотвори српски, наше лепе нар. песме, треба да су им за душу прирасли, као и сама љубљена отачбина. Како ли ће утицати оваки родитељи на своју децу, мислим да није нужно ни говорити.

Да споменем још и родољубље, то најмирисније цвеће, које треба да је дубоко усађено у срце Срба родитеља:

Кад наступе дуге зимске вечери, кад бесни бура, од које суво дрвље стењући савија пусто грање, на пољу цича зима, да човек не би ни пса на поље истерао, скупила се сретна породица поред топле пећи, у којој час по се зачује лака пуцњава смрзалих дрва — тад бабо узеше своје најмање чедо на крило, а остала би се скупила око драге мајке, па слушају, што им бабо приповеда. А он се преселио у стара времена српска, неприметно пригрлио чедо на груди, с одушевљењем прича о старим српским бојевима, о Косову, Милошу, Марку и Ивану.... И пробудиће и у оним маленим грудма жар српског одушевљења и племенитог заноса српског; а за баба неће бити веће среће, него кад из оних малених усташца слуша дивне гласе: „Је ли бабо и ја сам Србин и ја ћу тако?!....

У Сомбору.

Вера Бугарска,
свршена приправница.

НЕКРОЛОГ.

† *Јосиф Шевић* учитељ у Черевиху, после дугог и тешког боловања преселио се у вечност ноћу у очи Петрова дне. 1. Јулија је после свечаног опела у Светосавској цркви Черевихекој уз велико саучешће сарањен је о трошку црквене общине тамошње.

Покојник је рођен 20. Септембра 1841. године у Мохолу у Бачкој. Основну школу учио је у Мохолу, четири нижа гимназијска разреда у Карловцима а учитељску школу полазио је у Сомбору од 1. Октобра 1861. до последњег Јунија 1863. када је испит за учитељско оспособљење положио, и одмах је исте јесени изабран за учитеља у Черевиху, где је пуних 30 година најревносније народу свом послужио, као вешт певац умилним својим гласом увеличавао је богослужење, а као један од најбољих учитеља васпитавао је и обучавао дечицу за три десетине година уживајући поштовање общине своје. Покојник је оставио за собом неутешну удовицу са малољетном ћерком, без сваке подпоре и помоћи, а јединца сина Петра учитеља у Херцеговини, и једну удату кћер у Београду.

Нека је вечна успомена честитом учитељу Јосифу Шевићу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

УПРАЖЉЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У *Обровцу*, у жупанији Бачкој тражи се учитељ на ербској вероисповедној школи. Плата је у готову новцу 111 фор 65 новч. 14 метерценти жита по пијачној цени, $10\frac{2}{3}$ кубикметра тврдих дрва, $\frac{1}{2}$ сепије земље са припадајућим пашњаком и гумном, и слободан стан с баштом. Молбенице се имају до 20. Августа православној ерб. црквеној общтини у Обровцу поднети.

— У *Вали*, у жупанији торонталској тражи се учитељ за I. и II. разред вероисповедне осн. школе. Плата је 400 фор 2 ланца ораће земље, стан с баштом и сламе за огрев, за перовођество 30 фор. Рок до Преображења.

— У *Маџелосу*, плата је 400 фор. стан, 6 хв. дрва за огрев, и 25 фор. у име награде за појање; — у *Јрку*, котару Митровачком, плата је 400 фор, стан с вртом и 6 хв. дрва и 60 фор. за појање; — у *Бичинцима*, котару Шидеком, плата је 400 фор. стан и огрев. — Рок до конца Јулија по новом. Молбенице се имају преко дотичне котарске власти на високу кр. земалску владу у Загребу поднети.

— У *Нови Карловци* (Сасе), котара Староназовачког, с платом 400 фор. стан и огрев. Рок до конца Јулија по новом.

— У *Пакрацу*, тражи се учитељ и појац православне вере, плата је 400 фор. и 48 фор. за огрев; — у *Стрмжевици*, котара Пакрачког, с платом 400 фор. уз стан врт и огрев и ливадицу. Рок на оба ова места до 26. Јулија по новом.

— У *Мађарском Чанаду*, у жупанији Чанадској, тражи се учитељ. Плата је 200 фор. у готовом новцу и 40 фор. за повторну школу, 13 катастралних јутара ораће земље, за коју учитељ има терете сносити, и стан с баштом. Молбенице се имају до Св. Илије православном ербском школском одбору у Чанаду (Magyar Csanád, per Apátfalva) поднети.

— У *Србском Ченеју*, близу Темешвара, тражи се учитељ. Плата је 400 фор. и 4 ланца ораће земље и сламе колко треба. Ко се лично у цркви представи имаће првенство. Рок 15. Август.

— У *Јасеновцу*, на Сави, тражи се учитељ за ербску вероисповедну школу. Плата је 500 фор. стан с баштом и 6 хвати дрва. У дужност учитељу спада појање у цркви, перовођество и сиремање омладине за беседе.

— У *Погаиновцима*, котара Нашичкога, плата је 400 фор. награда за појање 25 фор. стан с вртом и огрев. Рок до 10. Августа по новом.

— У *Дописци*, котара Осечкога, с платом 400 фор. уз стан и врт од 1 јутра и 6 хв. дрва; — у *Брачевцима*, котара Ђаковачког, с платом 400 фор. станариром од 100 фор. и огревом; — у *Кисели*, дољно Мичољачког котара, с платом 400 фор. уз стан, врт и огрев и 25 фор. награде за појање; — у *Наудовцу*, котара Вировитичког, с платом 400 фор., станом, вртом и дрварином од 42 фор. Рок до 10. Августа по новом.

— У *Лонцици*, котара Пожечког, тражи се учитељ. Плата је 400 фор., стан, врт и огрев.

— У *Дерони*, тражи се учитељ за III. и IV. разред ерб. вероисповедне школе. Плата је 300 фор. 8 катастр. јутара ораће земље, два хвата дрва за огрев, и стан с баштом. Учитељ је дужан без посебне награде и у

пркви појати, децу појању обучавати, повторну школу држати и у обштим црквеној перо водити. Компетенти могу бити само они, који су у Сомбору учитељску школу свршили и испит из мађарског језика положити. Рок до 8. Августа. Првенство имају, који се лично пријаве.

— У *Соки* у дијецези Темишварској тражи се учитељ с платом 150 фор. 30 кибли жита, 4 хвата дрва и 3 ланца земље, и 20 фор. награде за перовођство. Рок до 31. Јулија.

— У *Фењу* у епархији Темишварској тражи се учитељ, с платом 300 фор. 2 ланца земље, 2 хвата дрва и сламе по потреби, и слободан стан. Рок 20. Јулија.

— У *Ст. Футогу*, тражи се забавиља на новоотвореном србском вероисповедном забавишту. Плата је 300 фор. и 50 форинти за станарину. Забавиље мора бити српкиња православне вере, која зна добро србски и мађарски и која је за забавиљу оспособљена. Рок до 25. Јулија. Молбенице се поднети имају м. школ. Одбору србском у Ст. Футогу.

— У *Арадцу*, тражи се учитељ с платом 400 фор. уживање 2 ланца земље уз стан и башту. Рок до 20. Јулија. Молбенице црквеној обштини у Арадцу имају се поднети.

— У *Мостару* на вишој девојачкој (комуналној) школи тражи се управитељица, и једна учитељица, учитељица за ручни рад, учитељица француског језика музике и гласовира. Плата је управитељице 1000 ф. 200 ф. станарине 300 фор. доходака. Плата учитељице је 800 ф. са 200 ф. станарине 200 ф. доплата. Плата учитељице женског ручног рада је 500 ф. 180 ф. станарине и 150 ф. локалног доплата; места учитељица француског језика и музике привремено ће се попунити с хонораром од 800 ф.

— У *Бањој Луки* (Banjaluka), тражи се учитељ за I. и II. разред срб. вероисповедне школе, који је способан и за коровођу невачког друштва. Плата је 600 ф. а за коровођство 300 ф. уз стан и 32 ф. за огрев.

— На православној срб. вероисповедној школи у *Дољној Тузли*, тражи се један учитељ с платом од 600 фор. уз стан и огрев, и *две учитељице* свака са платом 400 фор. уз стан и огрев. Рок 1. Август по нашем. Молбенице се имају до горњег рока на председништво срб. црквене обштине у Дољној Тузли одправити.

— У *Босанском Новоме* (Bosanski Novi), тражи се учитељ за србску православну школу с платом од 600 фор.

— У *Бјељини*, у Босни, тражи се: 1) један учитељ, који мора бити вешт и хармоничном певању, плата је 600 фор., за хоровођство 220 фор., у име стана и огрева 150 фор.; 2) један учитељ с платом 500 фор. уз стан и огрев у нарави, овај мора бити и перовођа обштинеки за коју дужност ће примати 50 фор. награде; 3) једна учитељица с платом 450 фор. уз стан и огрев у нарави. Рок до 1. Августа по старом календару. Молбенице се имају православној србској црквеној обштини у Бјељини поднети, пошто је горња школа вероисповедна.

— У *Тиса-Хеђешу*, тражи се учитељ с платом 400 форинти стан, огрев и врт.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У србској учитељској школи Сомборској започеће се школека 1893/4. година 1. Септембра. У смислу наредбе Високосл. Школског Савета течај школски, за оне приправнике и приправнице, који од сада ступају у учитељску школу, траје четири године.

У учитељску школу примају се:

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, четврто реални или четврти разред грађанске школе бар с довољним успехом свршили.

б) за приправнице примају се српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред србеке више девојачке школе с добрим успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и друге имају пријамни испит из славенског читања, молитава, из рачуна и малог црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи србски језик, полажу још пријамни испит из срб. језика, а они који немају оцену из мађарског језика, показати имају да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља, или добротвора да ће их они за време учења у овом заводу издржавати, а уз ту изјаву мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични дошта у стању своју обвезу испунити.

Приправници, који желе стипендије из народних фондова добити, пошто се за редовне ученике упишу, нека молбенице тога ради са сведочбом о сиромаштву поднесу Вис. Шк. Савету у Ср. Карловцима, а они, који желе платонеумске штипендије добити, нека исто тако инштуриране молбенице поднесу платонеумском одбору у Сомбору.

На стипендије имају само они изгледа, који су примерног и похвалног владања и врло сиромашног стања, а при том се отлично или барем добро уче.

Стан и храна само се у приватним кућама са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 15. Јулија 1893.

Н. Ћ. Вукићевић,

србеке учитељске школе Сомборске управитељ.

Издаје и уређује: **НИКОЛА Ћ. ВУКИЋЕВИЋ.**

П. ампариа Ф. БИТЕРМАНА у Сомбору.